

Luisteren naar Israëls getuigenis: vreugde en noodzaak

Dames en heren,

Het thema van deze dag: ‘met Jezus krijg je zijn volk erbij’ – kan negatief klinken. Zo is het in de kerk ook vaak beleefd, zou je kunnen zeggen. De Kerk heeft zich altijd wel rekenschap moeten geven van de blijvende aanwezigheid van het joodse volk, maar niet positief.

De zin ontstond in onze gesprekken. Het had ook wel iets van: je kunt er niet omheen, het is nu eenmaal zo. Maar vandaag benaderen we het juist als een positief gegeven. Het is de ontdekking van het getuigenis van God in deze wereld, die zich van meet af aan als de God van Israël openbaart. De geschiedenis van God met deze wereld begint niet pas 2022 jaar geleden. Daar gaat een hele geschiedenis aan vooraf. Daarvan legt Israël getuigenis af, het getuigenis van de Schepper van hemel en aarde, die één volk kiest om bij te wonen en mee te wandelen in deze wereld. En dat is met Jezus’ komst niet anders geworden. Hij staat in de lange lijn van het getuigenis van Israëls vaders en profeten, ‘in de laatste dagen door de Zoon’ (Heb. 1). De Zoon is Israël, is Jezus. Dat woord ‘zoon’ wijst op het geheim van de identiteit van Jezus en Israël. Naar twee kanten: Jezus en Israël zijn allebei zoon van God, en Jezus en Israël zijn volstrekt één. “Jezus is niet van ons, maar hoort bij Israël.”

Jezus’ komst is in het Nieuwe Testament gezien als ‘vervulling’. Maar het NT kent ook een ander woord: bevestiging (Rom. 15). Dat is een belangrijk kernwoord. Christus, zegt Paulus, is dienaar van de besnijdenis geworden om de beloften aan de vaders te bevestigen.

Het Woord is vlees geworden. Beter kun je misschien actief vertalen: ‘het spreken Gods’. Dat is te verbinden met de Wijsheid, die in het OT (Spreuken) een eigen gestalte is voor God. En de Wijsheid is niet anders dan de Thora. De vleeswording van het Woord omvat de hele geschiedenis van Israël, het hele wezen van Israël. Vanaf de roeping van Abram, de formatie van Israël tot volk. Israël, als getuige van de Naam van de Eeuwige.

Vandaar dat ik zeg: het is een vreugde, maar ook een noodzaak. Christelijk geloof, christelijke theologie, bevestigt het getuigenis van Israël.

Vreugde: de God van Israël zoekt ons op. Noodzaak: Hij wil niet anders gekend worden (vgl. daarmee het gebed bij de synodevergadering van 20 april, waarin gedankt en gebeden werd voor de zeventigjarige staat Israël, maar de Eeuwige aangesproken werd als ‘Heer van alle volken’).

Vreugde: leven met de Thora is vreugde. Maar dat leer je pas als je bij Israël aan tafel mag zitten op vrijdagavond.

Vreugde: de Schriften gaan op ongedachte wijze open. Israëls getuigenis voert ons terug naar de studie van het Woord, als bron van vreugde omdat daarin de omgang met God gevonden wordt. Met vreugde luister ik naar het getuigenis van Israëls omgang met de Eeuwige, de omgang van de Eeuwige met Zijn volk.

Noodzaak. NT: Jezus is Christus – gezelfde. Dat is centraal in de boodschap van het NT. Misschien is er in het getuigenis van de evangeliën een ontwikkeling waar te nemen in Jezus’ eigen bewustzijn,

maar de intocht in Jeruzalem appelleert bewust aan Messiaanse verwachting. En in de Evangelien en Handelingen staat het Koninkrijk/koningschap centraal.

Wat doet de Messias? Eigenlijk is dat een Joodse vraag. Christenen zijn geneigd om te vragen: wie is de Messias, en weten het antwoord. Maar weten we ook het antwoord op de eerste vraag?

Daarvoor is het Joodse getuigenis nodig. Heidenen van huis uit weten niet van een Messias, een gezalfde. Dat horen we alleen binnen de context van Israël, en kunnen we alleen binnen die context begrijpen. Er is geen christelijke Messias, kan geen christelijke Messias zijn, als we dat niet terugleiden tot de Joodse oorsprong.

Met vreugde hoor ik daarom ook het getuigenis van rabbijn v.d. Kamp, als een getuigenis van trouw aan de Thora, die vlees wordt in Israël, in schriftelijke en mondelinge traditie.

Wat kunnen we van Christus verwachten?

Wat verwacht Israël van de Messias? De grote Joodse geleerde Maimonides (Cordoba 1138 – Caïro 1204) heeft dat in een paar punten samengevat: de Messias zal het Davidische koningschap herstellen, Hij zal de tempel herbouwen en de ballingen van Israël verzamelen. Dat zeggen niet alleen de profeten, maar ook Mozes zegt dat al in de Tora. In Deut. 30 horen we: “Dan zal de HEERE, uw God, een omkeer brengen in uw gevangenschap en Zich over u ontfermen. Hij zal u weer bijeenbrengen uit al de volken waarheen de HEERE, uw God, u verspreid had. Al bevonden uw verdrevenen zich aan het einde van de hemel, toch zal de HEERE, uw God, u vandaar bijeenbrengen en u vandaar weghalen. En de HEERE, uw God, zal u naar het land brengen dat uw vaderen in bezit hadden, en u zult het weer in bezit nemen; en Hij zal u goeddoen en u talrijker maken dan uw vaderen” (vers 3-5). Trouwens, ook in de bekende passage Numeri 24:17-18 horen we een aankondiging van de Messiaanse koning: “Er zal een ster uit Jakob voortkomen, er zal een scepter uit Israël opkomen”, en deze koning zal alle vijandschap tegen Israël vernietigen.

De Messias zal dus de Israëlieten in de verstrooiing terugbrengen naar het land Israël en Israël bevrijden van zijn vijanden. Bovendien zal de Messiaanse koning Israël voorgaan in het leven volgens de Tora en de Mondelinge Leer. Want dat is de essentie van het bestaan van Israël.

Maar ook in de Joodse verwachting heeft de Messias universele betekenis. Hij zal, zegt Maimonides, ook de wereld beteren en alle volkeren ertoe brengen om God te dienen. De profeet Zefanja spreekt daarvan (3:9): “Voorzeker, dan zal Ik aan de volken een andere, zuivere taal schenken, zodat zij allen de Naam van de HEERE zullen aanroepen, om Hem schouder aan schouder te dienen.” Het christendom heeft volgens Maimonides in ieder geval teweeggebracht dat er over de hele wereld over de Messias en de Tora gesproken wordt.

Al die punten vinden we terug in de evangeliën als de geboorte van Jezus wordt aangekondigd. Jezus zal voor altijd koning zijn over het huis van Jacob (Luk. 1:33). ‘Huis van Jacob’ is een synoniem voor (heel) Israël. Zo vinden we het zo vaak in het Oude Testament, en met name bij de profeten (bijv. Jer. 2:4). Heel Israël zal door de Messias hersteld worden.

Scherp stelt Maimonides vast dat datgene waar Mozes en de profeten over spreken nog niet heeft plaatsgevonden. De ballingschap van Israël is nog niet voorbij en het Davidische koningschap is nog niet hersteld. We horen de vraag van de discipelen in Hand. 1: “Heere, zult u in deze tijd voor Israël het koningschap weer herstellen?”

Christus – dat is de Messias – zal, naar de Schriften, de ballingen van Israël die over heel de wereld verstrooid zijn, weer terugbrengen. Hij zal Israël voorgaan in de weg van de Tora, op zo’n manier, dat er geen tweespalt in het hart is, en Israël spontaan en van harte zal leven volgens de geboden, uit liefde tot God, en de liefde tot God uitend in gehoorzaamheid aan Hem. In Deuteronomium 30 is sprake van omkeer tot God en terugkeer naar het land, als één beweging.

De Messias zal als koning heersen over Israël. En zo zal zijn heerschappij zich uitstrekken naar de volken, en de volken zullen zich met Israël verenigen rondom Israëls grote koning, om de Ene, de God van Israël, te aanbidden, Hem de lof te zingen en in Zijn wegen te gaan.

Afronding: Van Buren wijst op de tweevoudige betekenis van Christus’ komst: voor Israël en voor de volken. [Vgl. de Handreiking ‘Israël, volk, land en staat’ van de Hervormde synode uit 1970.] Zoals heel de Bijbel spreekt over Israël en de volken.

Jezus’ zag zijn eigen missie gericht op het herstel van Israël: de verloren schapen. Maar ook: dat de volken instemmen met de lofzang aan de God van Israël.

Ten slotte: Christus is dienaar van de besnijdenis geworden. Dienaar van Israël. Is dat ook een roeping van de gelovigen uit de volken? Hoe kunnen wij Israël van dienst zijn?

Kees de Vreugd